

BERICHTEN EN VARIA

UIT DEN TWEEDEN JAARGANG VAN ONS TIJDSCHRIFT
HET „EERSTE TANDHEELKUNDIG CONGRES
IN NEDERLAND” IN 1895

Op 27 Juni 1895 werd de zomervergadering van de Nederlandsche Tandmeesters-Vereeniging geopend, die de inleiding vormde van een driedaagsche bijeenkomst, waarvan onder den bovenstaanden titel een uitvoerig verslag te vinden is in een 5e, extra-nummer van den tweeden jaargang van het Tijdschrift voor Tandheelkunde, aan deze samenkomst gewijd.

„Behalve aan alle honorabele leden der professie in Nederland”, zoo leest men in dat verslag, „werden uitnoodigingen aan eenige Vlaamsche collega's verzonden en aan de H.H. dr. W i l h. H e r b s t e n dr. F l ö r k e uit Bremen, dr. L u d w i g B r a n d t uit Berlijn, dr. G e o c u n n i n g h a m uit Cambridge en dr. S i d n e y S p o k e s uit Londen.

„Al deze autoriteiten op tandheelkundig gebied hebben aan die uitnoodiging gevolg gegeven, zoodat op Donderdag 27 Juni des avonds te 8 uur de geheele bovenzaal van Krasnapolsky te Amsterdam gevuld was met ruim 60 tandheelkundigen van beiderlei kunne, die door den voorzitter E. S t a r k in de Duitsche taal verwelkomd werden.

„Vrijdag 28 Juni vonden de deelnemers van den voorgaanden avond, aangevuld met nog een twintigtal anderen, elkander in het auditorium van de hoogleeraren F ö r s t e r e n S t o e d e r, waar de voorzitter der Ned. Tandmeesters-Vereeniging, de nog krasse 74-jarige J. J. G r e v e r s de openingsrede hield.

„Hierna werd het woord verleend aan dr. W i l h. H e r b s t, die zijne demonstraties begon met het maken eener glasvulling. Het hiervoor gebezigde materiaal bestaat uit wit (melkglas, lampballon) en geel glas; voor dit laatste kan men chloroform- of cocainefleschjes gebruiken. Het glas wordt eerst in zuiver linnen stukgeslagen en vervolgens in een steenen mortier tot poeder gestampt, geslibd, gedroogd en in een goed sluitend fleschje bewaard. De afdruk der caviteit wordt verkregen door middel van goudfoelie of goudplatinafoelie No. 60 tot 120, die, na eerst een weinig gerold te zijn om het scheuren te voorkomen, over de caviteit wordt gelegd en voorzichtig met wattenpropjes of potloodgummi wordt aangedrukt. Voor grootere caviteiten doet men beter afdruk te nemen met stentsmassa. Het glaspoeder wordt met water tot een brei gemaakt, hier-

van een weinig in den vorm gebracht, het water door linnen of vloeipapier opgezogen en het glas boven een spirituslamp gesmolten. Na de eerste smelting wordt opnieuw glaspoeder ingebracht en gesmolten, tot de vorm geheel gevuld is en overeenkomt met de caviteit. Voor de onderste lagen neemt men bruin glas, voor de verdere wit of wit met bruin, naar mate van de kleur, die men wensch. Na het laatste smelten moet de vulling nog eens gesmolten worden, ten einde aan de oppervlakte meer glans en hardheid te geven. De onderkant der glasvulling wordt ruw gemaakt door slijpen of door, alvorens met het smelten te beginnen, eenige stukjes hard porcelein (een stukgeslagen kunstkroon) op den bodem van den vorm te brengen. De vulling wordt met cement onder vermindering van vocht in de holte bevestigd, en mag niet in beweging komen, alvorens het cement verhard is. **H e r b s t** waarschuwde tegen het gebruik van glaspoeders, die uit venetiaansch glas bestaan en die, hoewel alle verlangde kleuren gevend, later zwart worden. Eene glasvulling door **H e r b s t** gemaakt werd rondgegeven en vond veel bijval.

„Vervolgens kwam de rotatie-methode aan de beurt: „mein Schmerzenskind” zooals hij het noemde. De instrumenten, welke hij tegenwoordig gebruikt, werden vertoond; het zijn hoofdzakelijk stalen en steenen hoofden met kleine vlakten voorzien. Voor handinstrumenten gebruikt hij afgebroken excavatoren en bij het oog afgebroken naainaalden; geen instrument der fabrieken kan hiermede wedijveren. **H e r b s t** maakte nu twee approximale vullingen van middelste snijtanden, alsmede eene contourvulling in een lateralen snijtand; alles buiten den mond. Het was verbazend te zien met welk een gemak, alsof het een centrale holte gold, hij deze vulling opbouwde met foelie No. 60, die 6 tot 12, ja zelfs 24 maal dubbel genomen werd. Het zou ons te ver voeren, zijne methode hier te beschrijven en het is ook niet noodig: „es steht ja Alles im Buch,” verklaarde hij, maar was niettemin bereid, alles tot in de puntjes uit te leggen. Het door hem geschreven werk kunnen wij dan ook ieder ter aanschaffing aanbevelen. Verder maakte hij nog twee tingoudvullingen in approximale caviteiten (bicuspiden) volgens de rotatie-methode en met behulp van zijn matrijzen. **H e r b s t** is overtuigd dat zijne methode een toekomst heeft en het deed ons goed te zien, hoe hij met hart en ziel voor ons vak werkt. „Und komme ich im Himmel, so möchte ich auch dort Zahnarzt sein”: deze wensch is wel het beste bewijs met hoeveel liefde en toewijding **H e r b s t** aan zijn werkkring gehecht is. Wij kregen wel den indruk, dat deze rotatie-methode, hoe gemakkelijk zij zich ook laat aanzien, toch wel degelijk veel oefening vereischt, evenals de Amerikaansche methode; in snelheid overtreft zij stellig de laatste. Wat de resultaten betreft, hierover is het moeilijk thans reeds een oordeel te vellen.

„De handigheid en intensiviteit van dr. **H e r b s t**, die door zijn zoon, **E m i l H e r b s t**, geassisteerd werd, grensde aan het wonderbaarlijke.

„Daarna werden door dr. **F l ö r k e** uit Bremen, na eene kleine inleiding over electriche stroomen, zijne accumulatoren vertoond waaraan hij boormachines met motor verbond, die even krachtig werken als die, welke met den voet getrapt worden. Verder leverden zij het licht voor allerlei kunstige lampen om den mond te verlichten en om defecten aan

tanden te onderzoeken. Met zijn lichtgevende glasstaaf maakte hij de tanden en kiezen geheel doorschijnend, zoodat defecten op de plaats, waar zij tegen elkander staan, en die dikwijls zoo moeilijk te onderzoeken zijn, direct in het oog vallen. Verder vertoonde Z. Ed. Zeergel. praktische instrumenten voor galvanocaustiek. Dr. F l ö r k e is 72 jaar oud, is de beminnelijkste man ter wereld, maakt de meest curieuse toepassingen van electriciteit op tandheelkunde en rijdt om zich te verpoezen nog op één dag op zijn fiets van Bremen naar Hannover¹⁾ (niet op een driewieler maar op een gewone Safety). Zijn zoon is zeer bekend voor de snelheid, waarmede hij de grootste goudyulling met papa's instrumenten klaar speelt. Gedurende de geheele demonstratie was het gehoor een en al verrukking. Vooral ook de goudhamer werd zeer bewonderd."

„Koffiedrinken in Mille Colonne; half twee voordracht van dr. S p o k e s, in de Senaatskamer der universiteit „Over de mogelijkheid om buiten de rij staande tanden direct op hun plaats te zetten." Deze knappe Engelschman had een tang, waarvan de bekken met gomelastiek bekleed waren. Hij maakte eerst, door het verwijderen van den een of anderen tand ruimte, pakte dan den buiten de rij staanden tand tusschen den gummiknijper en bracht hem heel eenvoudig op de plaats waar hij hem hebben wilde, zonder het zenuw- en circulatie-verband te verbreken. Na een paar dagen, beweerde hij, staan ze weer vast, en de bewerking slaagt gewoonlijk zóó goed dat in den regel geen richtinstrument meer noodig is. Spreker lichtte zijn rede toe door tal van lantaarnplaatjes geprojecteerd op een groot doek, vertoonende de vormen van den mond voor en na deze kunstbewerking."

„De tweede spreker van dezen middag was de heer J o h n E. G r e v e r s (Amsterdam), wiens voordracht over „kysten van de kaak" eveneens door een reeks lantaarnbeelden werd geïllustreerd." (Volgt een verslag van deze wetenschappelijke verhandeling. Red.)

„Daarna kwam aan het woord dr. L u d w i g B r a n d t uit Berlijn, die daar eene druk bezochte kliniek dienstbaar gemaakt heeft aan het onderwijs in de tandheelkunde.

„Dr. B r a n d t is een krachtige 42-jarige persoonlijkheid, wiens particuliere praktijk zeer gewaardeerd wordt.

„Dr. B r a n d t legt zich speciaal er op toe om alle gebreken van het gelaat, gespleten verhemelte, hazenlippen, verloren neuzen enz. te heelen en te vervangen. De obturatoren door Z. Ed. vertoond, getuigden van groote vindingrijkheid; nieuw op dat gebied waren de met lucht gevulde gomelastieken verlengstukken aan de plaat op het harde verhemelte om het gespleten achtergedeelte te bedekken. Het spoelen na eene extractie was door hem afgeschaft, hij spoot diaphtherin in poedervorm op de wond, dit vormde een tijdelijken koek en het bloeden was afgelopen.

„Verder vertoonde Z. Ed. een keurig werktuig om den mond open te houden, snijmessen om bij moeilijke doorbraak der wijsheidskies, met ééne druk, al de gingiva boven die kies te verwijderen, welgeslaagde modellen van regelingsgevallen enz. Ondanks de hooge temperatuur werd

¹⁾ Afstand 120 km (Red.).

deze lezing met aandacht gevolgd. Nadat zich over dit onderwerp een geanimeerd debat ontwikkeld had, dankte de heer S t a r k den redenaar in diens eigen taal, wees er zeer terecht op, wat men bij den inleider meer te bewonderen had, zijn onuitputtelijke arbeidskracht of zijne vindingrijkheid en besloot hiermede de werkzaamheden voor dien dag.

„Het bestuur en de regelingscommissie vereenigden zich daarna met de sprekers aan een eenvoudigen maaltijd in American-Hotel en lieten toen in eenige landauers den gasten het Vondelpark, Kalfjeslaan en de schoone Amsteloevers zien. Na nog een gezellige samenkomst in Kras' zomertuin, ging een ieder in Morpheus' armen kracht zoeken voor den volgenden dag.

„Zaterdag 29 Juni. Voortzetting der vergadering in het auditorium van de Hoogleraren F ö r s t e r e n S t o e d e r. Voordracht van dr. B r a n d t over hypnose en suggestie, met proeven op een 18-jarigen jongen, die volkomen gelukten. Daarna demonstratie van dr. W i l h e l m H e r b s t over het maken van gouden kronen en bruggen.

„Hier was H e r b s t in zijn kracht. Het geheele gehoor was in ééne verrukking, toen ze in minder dan geen tijd de meest praktische bewerkingen zagen verrichten met instrumenten, die de grootste bruikbaarheid aan de eenvoudigste constructie paarden. Als een bergstroom vloeiden de mededeelingen omtrent de meest bruikbare en praktische toepassingen over 's mans lippen, terwijl zijne handen zijne woorden zóó trouw bij hielden, dat als het verhaal uit was, het instrument dat hij bezig was te maken eveneens als voltooid aan de vergadering rond gegeven werd.

„Bij het vervaardigen van kronen volgt H e r b s t in hoofdzaak dezelfde methoden, die reeds sedert jaren in Amerikaansche werken worden beschreven, maar zijne manier van werken is eenvoudiger en sneller, hoewel minder elegant; ook maakt hij minder werk van den gouden ring om den tandhals en is van meening dat een volkomen sluiting niet noodig en ook meestal niet mogelijk is; voor het verwijderen van een te nauwen ring gebruikt hij een „verwijdingstang“. Op den ring modelleert hij de kauwvlakte met was en stampet met Woods metaal een gouden kauwvlakte. In plaats van den elastieken ring van M e l o t t e gebruikt hij eenvoudig een ring van carton. De kauwvlakte wordt niet op, maar in den ring gesoldeerd en tijdens het soldeeren met ijzerdraad vastgehouden. Verder werd vertoond hoe men halve kronen en glas-kronen kan maken. De methoden van H e r b s t zijn inderdaad treffend eenvoudig en gemakkelijk na te volgen; hoewel niet ontkend kan worden, dat het artistieke uiterlijk hieronder wel eens lijdt; maar hier tegenover staat het groote voordeel van praktische bruikbaarheid. Zoo maakt hij b.v. een kroon met behulp van amalgaam. De ring, die ongeveer zoo hoog is als de verlangde kroon, wordt zoodanig aan de buccale zijde uitgesneden, dat een platte kunsttand daarin past; de inwendige ruimte wordt opgevuld met amalgaam, dat de cramponen vasthoudt en tevens de kauwvlakte vormt. Daar, waar nog kroonresten aanwezig zijn, omsluit hij deze met een ring en vult het inwendige met amalgaam, een zoodanig versterkte kies kan nog langen tijd dienst doen. Stiftanden maakt hij liefst met tin en verhoogt de stevigheid door het aanbrengen van een haak, die aan de linguaalzijde onder het

tandvleesch grijpt. Waar geen wortel aanwezig is, worden enkele kunsttanden op een doelmatige wijze aan naburige tanden bevestigd.

„Evenals bij stifttanden wendt H e r b s t ook bij brugwerk eenvoudige en daardoor goedkoopere methoden aan. Hij maakt zoowel groote als kleine bruggen met behulp van tin, en roemt de voordeelen van dit metaal boven caoutchouc; ja zelfs kan het naar zijne overtuiging meestal met goud concurreeren. Verscheidene modellen die werden rondgegeven, dienden als voorlichting op welke wijze hij vaste en losse bruggen vervaardigt.

„Zeer veel bijval oogstte H e r b s t met verschillende instrumenten en hulpmiddelen, door hem zelf vervaardigd; zijn contourtang, parallelometer, ringenmaat en zoovele andere nuttige hulpmiddelen getuigen van zijn vindingrijkheid en werkkraft. De demonstraties van H e r b s t en niet minder zijn eigen typische persoonlijkheid zullen nog lang bij alle aanwezigen in aangename herinnering blijven.

„Toen de heer S t a r k, die ook deze zitting presideerde, geroepen werd dezen redenaar den dank der vergadering over te brengen, erkende hij dat hij om aan de gevoelens lucht te geven, die deze heerlijke les opgewekt had, hij bij uitzondering zich in zijn moedertaal luchten moest.

„Vinden wij ons zelf al heel knap, zoo sprak hij, wanneer we in ons heele leven iets uitvinden, hier zagen wij het ongehoorde verschijnsel dat door dezen enthousiast de meest praktische uitvindingen als uit een hoorn des overvloeds over de vergadering uitgestort worden. Welk een schitterend voorbeeld van waren broederzin, van oprechte collegialiteit! Luide bijvalsuitingen der vergadering vertolkten de instemming met deze woorden.

„Nog werden in deze zitting door dr. S p o k e s eenige kunstgebitten vertoond die door mr. H a r r y R o s e geheel met tandvleeschkleurig email overtrokken waren. Spreker lichtte de methode toe en vond in de vergadering een dankbaar gehoor.

„Jammer dat voor deze zoo belangrijke demonstratie zoo weinig tijd beschikbaar was, 't liep naar twaalven en, als een bewijs dat een mensch bij geest alleen niet leven kan, ging het geheele auditorium naar Mille Colones.

„Om half twee waren de deelnemers weer vereenigd in de universiteit, waar de heer E. S t a r k zijn rede hield over: Onderwijs in het algemeen en tandheelkundig onderwijs in het bizonder.”

Deze merkwaardige rede en ook het slot van dit „Eerste Tandheelkundig Congres in Nederland” hopen wij in een volgend nummer aan de vergetelheid te onttrekken. (Red.).

Bevorderd tot tandarts:

G. Chardon, Dr. A. A. M. Groot; W. Hillen; Mej. J. L. van Nie; Mej. L. Roemers; Mej. F. Slijper; Mej. L. M. v. d. Werff.

Verhuisd:

A. F. M. van Renterghem, tandarts naar P. C. Hoofstraat 19¹, Amsterdam.

F. Lankhof, tandarts naar Weteringschans 92, Amsterdam.

Waarschuwing

Van vele collega's ontving ik een briefje, waarin inlichtingen gevraagd werden over een zekere „oud ziekenverpleger”, die het land afreist met drukwerk.

Aangezien deze man indertijd mijn drukwerk verzorgde, schijnt hij deze exemplaren nog als voorbeeld te gebruiken. Evenals al de gedupeerde collega's heb ik ook de laatste maal, na het gegeven voorschot, geen drukwerk hierop ontvangen.

Het adres van dit heer is mij onbekend. Hij heeft een voorliefde voor de tandheelkundigen stand. (Is dat vanwege ons goed vertrouwen — of onnoozelheid?)

H. J. T. Ten Herkel,
v. Alkemadelaan 5.

Verantwoordelijk voor het Redactioneel gedeelte van den inhoud:
G. D. Margadant, tandarts, Amsterdam.

Verantwoordelijk voor de advertenties: W. P. Staal, Utrecht.

Uitgevers: G. J. & D. Tholen, Jutphaasscheweg 1, Utrecht.

Drukker: N.V. Drukkerij v/h L. E. Bosch & Zn.,
Oude Gracht 172—176, Utrecht.

Verschijnt eenmaal per maand. Abonnementsprijs f 15.62, voor
buitenland f 17.18 per jaar. Prijs per nummer f 1.56. P 1004/1